

I. O. O. F.

Leir nr. 2 VARDE

1952 - 1962

Beretning - 10 år 1962

10 års beretningen er i det
vesentlige et utdrag av en
fyldigere historikk skrevet av
patr. Olav Ødegård,
supplert og redigert av
patr. Arvid Sandvik.

LEIR NORGE OG LEIRFORENINGENE.

Da leir Norge ble opprettet i 1919 var det vel som et ledd i arbeidet for å få en egen norsk Storlosje. Det var den gang her i landet 9 losjer og to Rebekkalosjer. Den tiende losje ble opprettet så å si for antallets skyld, og det er grunn til å tro at det var de samme hensyn som lå bak institueringen av leiren. Man ville ha også denne institusjon innen ordenen på plass før det ble gitt grønt lys for Storlosje-dannelsen.

Det er helt i tråd med dette at man gikk ut fra at det ikke var behov for mer enn en leir i Norge. Både valget av navnet «Norge» og selve leirens organisasjonsform viser det. Den skulle være en vandreleir som fra sitt sete i landets hovedstad gjorde reiser til de steder hvor det var losjer for å slå leir der til utføring av rituelle handlinger i forbindelse med opptaking og forfremmelse av brødre som hørte hjemme i vedkommende losje. Ellers har man inntrykk av at det var ikke så liten usikkerhet med hensyn til leirens oppgaver forøvrig. Fra leirens side kan det ikke sees å ha vært gjort noe vesentlig for at leirmedlemmer utenfor Oslo kunne få anledning til å komme sammen under ordensmessige forhold utenom de få «leirslagninger» som forøvrig måtte forløpe temmelig hektisk på grunn av at mest mulig av rituelt arbeid måtte avvikles i løpet av den korte tid som leirens embedsmenn kunne avse til opphold på de enkelte steder. Leirmedlemmene måtte selv finne sin organisasjonsform såfremt de ville komme sammen utenom leirslagningene. De dannet leirforeninger hvis egentlige oppgave var å drøfte spørsmål om kallelser til leiren og ordne med de arrangementer som stod i forbindelse med lokale leirslagninger.

Behovet for leirforeninger førte til at det ble dannet en rekke slike, — den første i Trondheim i 1920 —, men leirforeningene som ordensinstitusjon kan ikke sies å være anerkjent før i 1950 da det i Storlosjen ble fastsatt statutter for leirforeninger. Etter disse statutter skulle arbeidet for ordenens utbredelse være en oppgave for leirforeningene. Det gikk altså hele tredve år fra dannelsen av den norske Storlosje til leirorganisasjonens forgrening i distriktene i det hele tatt ble formelt ordnet.

Leirens storrepresentant hadde i likhet med losjenes representanter en stemme for hvert påbegynt hundre medlemmer, og dette førte til at den storrepresentant som ble valgt på leirmøte i Oslo praktisk talt uten medvirkning av det betydelige flertall av leirmedlemmer som hørte til losjer utenfor Oslo, hadde krav på maksimalt antall stemmer i Storlosjen. Dette ble senere forandret dithen at hver storrepresentant hadde bare én stemme. Men det var også andre ting som gjorde at leirmedlemmer fra losjer utenfor Oslo følte seg noe utenfor. Det må antas at det bare var disse losjers lave antall og spredte beliggenhet som gjorde at det ikke på et tidligere tidspunkt ble reist krav om flere leire. Etter storlosjelovene kunne det nemlig ikke gis tillatelse til dannelse av leir med mindre søknaden representerte minst 60 medlemmer fordelt på «mer enn fem loger».

ARBEIDET FOR EN LEIR NUMMER 2.

Tanken om dannelse av en leir utenfor Oslo var så tidlig som i 1928 gjenstand for en lang debatt under en leirslagning i Stavanger, og her ble Leir Norge for første gang offisielt betegnet som en vandreleir. Meningene var delte, men det syn at der burde være bare én leir, fikk den gang størst tilslutning, også hos Stavanger-patriarkene. SS Sam Johnson stilte seg forøvrig sympatisk til tanken om opprettelse av flere leire.

Også i 1931 ble spørsmålet diskutert i Stavanger, men uten at det kom noe nytt frem. Men tanken om en leir i Stavanger ble holdt levende, og etter hvert ble det arbeidet aktivt for dette mål av flere leirbrødre med br. Wilhelm Retz i spissen. Under påtrykk

av dem var br. Ingvald Haaland, i egenskap av DDSS, den rette til å fremme saken. Den første aksjon ble gjort i et brev av 28. oktober 1947 fra br. Haaland til daværende HP Harald Johansen. Det ble her påpekt at det ville være av avgjørende betydning for Leirinstitusjonen i Norge at det ble opprettet en Vestlandsleir med sete i Stavanger. Man var klar over at det kunne støte på visse problemer når det gjaldt å få Bergen med, og dette fremgikk også av Harald Johansens svarbrev av 21. november 1947. Foreløpige undersøkelser i Bergen viste at man der regnet det som en selvfølge at leiren måtte ha sitt sete i Bergen.

Etter at aksjonen for en Vestlandsleir ble ansett for mislykket, tok Stavanger Leirforening opp et planmessig arbeide for en leir med sete i Stavanger, nå i samarbeid med nevnden for Ordenens utbredelse. Olav Ødegård kom som nevndens formann til å spille en fremtredende rolle ved konferanser og korrespondanser. Det som det stod på var antallet losjer. Under det videre arbeide ble det nok en gang fastslått at Bergen ikke fant tiden inne for opprettelse av en leir for Vestlandet. Planen var opprinnelig at der skulle søkes dannet en leir for Vest- og Sørlandet, fra og med Hordaland til og med Vest-Agder.

Den 28. februar 1949 forespurte DDSS Ingvald Haaland hos Stor-Sire om en søknad om opprettelse av en Vestlandsleir med mer enn 60 medlemmer, fordelt på 3 losjer (2 i Stavanger og 1 i Haugesund), kunne pårengje dispensasjon fra paragraf 30 om «minst 5 losjer». Stor-Sire Middelthon svarte at dispensasjon ville bli gitt hvis leiren fikk minst 60 medlemmer fordelt på 4 losjer.

Dannelsen av den tredje losje i Stavanger gikk i orden, og Erling Skjalgsson ble instituert den 4. september 1950. Hvis så Losje Agdesiden i Kristiansand ble med, ville det bli 5 losjer.

I mellomtiden var Stor-Sire Middelthon død, og på forespørsel i november 1950, meddelte den nye Stor-Sire, Olaf Hallan, at man gjerne ville avvente en avklaring av spørsmålet om Vest-Agders innlemmelse i området.

I tillit til at det snart ble losje i Sauda, og i troen på at Vest-Agder ville bli tatt med i leirområdet, fant man likevel å måtte forberede en søknad, men det gikk enda et år med forberedelsene. Så-

ledes ville man vente til det ble medlemmer med patriarkgrad i Losje Agdesiden.

Den 11. mars 1952 ble det så sendt søknad til Storlosjen der det bl. a. het :

«Undertegnede medlemmer av «Distriktsnevnden for ordens utbredelse i Rogaland» tillater seg herved å søke om :

1. at det i medhold av § 31 i storlosjeloven gis dispensasjon fra bestemmelsen i samme lovs § 30 slik at det kan dannes en leir for Rogaland og Vest-Agder med de fem mannslosjer som allerede finnes der.

2. at det gis tillatelse til opprettelse av en leir som nevnt under pkt. 1 og med sete i Stavanger.

Undertegnede 5 ansøkere fyller vilkårene i storlosjelovens § 30 idet 4 av oss er eksministre. En av ansøkerne tilhører losje nr. 5 Vesterlen, en losje nr. 6 Harald Hårfagre, en losje nr. 9 Egestubben m.d.g.s. og to losje nr. 31 Erling Skjalgsson. Antallet av leirmedlemmer i de fem losjer i Haugesund, Stavanger og Kristiansand overstiger betraktelig det forlangte minstetall på 60.

Leirens sæte bør være i Stavanger som er det mest sentrale punkt innen området, og hvor det største antall losjer hører hjemme. Det er forøvrig hensikten å organisere leirens virksomhet slik at det kan foretas leirslagninger i de andre byer så ofte som forholdene gjør det ønskelig.

Broderligst i V.K. & S.

Ingv. Birkedal K. Hausken Rud. Fjensen Wilh. Retz Olav Ødegård

I svar av 24. mai 1952 ga Stor-Sire Olaf Hallan melding om at søknaden hadde vært behandlet i Leir Norge, og at han ga tillatelse til dannelsen av egen leir for de nevnte distriktene, idet han samtidig ga dispensasjon fra lovens bestemmelser om mere enn 5 losjer. Leirens sete blir i Stavanger.

Stor-Sire uttrykte til slutt ønsket om at dette skritt måtte bli til glede og oppmuntring for leirens medlemmer og til gagn for Ordenen.

Patr. Olav Ødegård
HP 1952-53-54-55.

GRØNT LYS FOR DET VIDERE ARBEID.

Det var således nå gitt grønt lys for det videre arbeid med leirdannelsen. Man tok allerede fra begynnelsen sikte på å få leiren ferdig til instituering allerede til høsten. Da tilsagnet om tillatelse først ble gitt den 24. mai og feriene stod for døren, var det klart at det ble en hektisk forberedelse og at arbeidet fortsatt måtte drives av nevnden for Ordenens utbredelse som kunne komme sammen uavhengig av feriene og som dessuten representerte hele distriktet.

Det var ikke så lite som måtte ordnes, men de to viktigste spørsmål var selvsagt økonomien og det spesielle utstyr.

Økonomien, som hadde fremstilt seg som det vanskeligste problem, ble i grunnen det letteste. Stavanger leirforening hadde stillet alle sine midler til disposisjon, og det rakk i hvert fall til å dekke gebyret til Storlosjen. Det ble også av enkelte medlemmer gitt kontante tilskudd. Det var likevel Leir Norge som reddet situa-

sjonen og med ett sett skaffet et trygt økonomisk grunnlag for hele foretagendet. Leiren vedtok at hele dens formue skulle deles mellom leiren og den vordende leir pro rata etter medlemstallene. Med andre ord skulle de medlemmer som gikk over i den nye leir få med seg sin del av Leir Norges formue. Selvsagt ble dette mottatt med den største begeistring.

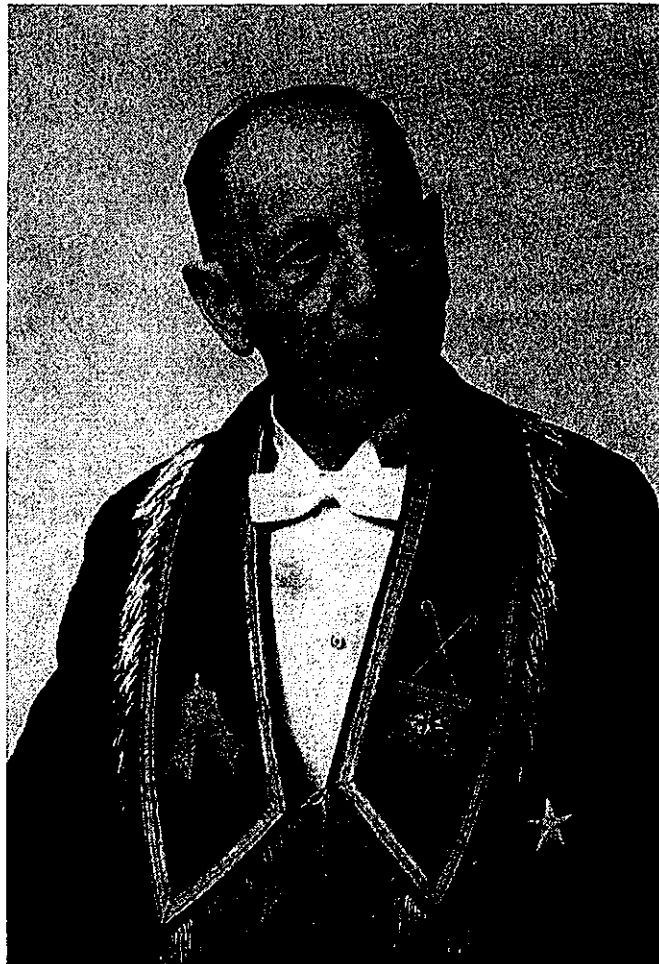
Utstyret av drakter m.v. måtte av økonomiske grunner lages i Stavanger og mest mulig under utnytting av egne krefter. Det ble derfor sendt forespørsel til Leir Norge om å få utlånt drakter derfra til kopiering i den tid leiren kunne unnvære dem i ferien. Derfra fikk vi imidlertid det svar at leiren ikke var særlig tilfreds med sine drakter og hadde under overveielse å skaffe seg nye etter modeller som var utarbeidet av arkitekt, br. Komodin for leire innen den svenske jurisdiksjon. Vi fikk tilsendt tegninger, stoffbeskrivelse m.v. til disse drakter og annet utstyr, og gikk straks i gang med å forarbeide drakter m.v. etter disse instruksjoner. For ikke å sløse med stoffet til drakter ble alt innkjøpt i hvitt og de enkelte drakter farget etter at de var sydd. Til sømarbeidet fikk man verdifull bistand av to patriark-fruer, fruene Hiorth og Håland (Alf Håland) som hadde erfaring i forarbeiding av teaterdrakter. Dette var en av de mange tilfeldige omstendigheter som satte oss i stand til å holde tidsprogrammet. Endel utstyr hadde forøvrig Stavanger leirforening allerede skaffet på forhånd. Således var de to telter, takket være patr. Erik Lindseths forutseenhet, anskaffet med den begrunnelse at Leir Norge da skulle slippe å ta med slike ved leirslagninger i Stavanger. Det gjaldt også bakgrunnsteppe som ble malt av patr. Rud. Jensen.

Etter at alle tillatelser var gitt og institueringsdagen fastsatt til 19. oktober 1952 gjenstod i grunnen bare å få valgt de embedsmenn som skulle innsettes ved institueringen. Distriktsnevnden bad de to leirforeninger om forslag til medlemmer av en felles valgnevnd, og i overensstemmelse med foreningens forslag ble en nevnd på 6 medlemmer oppnevnt av distriktsnevnden i møte 11/8 1952.

Den bestod av :

Fra Haugesund : Andreas Jacobsen, Olaf Risøen og Svein Lindø.
Fra Stavanger : Ingv. Birkedal, Magnus Nielsen og J. Eilertsen,

Patr. Eilert Jonassen
HP 1956-57-58-59.

Fellesmøte av Haugesund og Stavanger leirforeninger for å foreta nominasjon og valg av embedsmenn ble holdt i Stavanger fredag den 26. september kl. 20 i Odd Fellow-lokalet. Stavanger leirforenings siste møte var holdt mandag den 22. s.m. hvor det ble gitt beskjed om leirdannelsen og om hvordan valgene skulle ordnes. Det var ved dette valg forutsetningen at valgembedene skulle fordeles mellom Stavanger og Haugesund, og Haugesund leirforening foreslo at YP og Skm. skulle velges fra Haugesund.

Valgene hadde følgende utfall :

HP patr. Olav Ødegård

YP patr. Eilert Jonassen

I HM patr. Søren Caspersen

II HM patr. Rudolf Jensen

Skr. patr. Martin Husebø

Kass. patr. B. Handeland

Skm. patr. Andr. S. Jacobsen

INSTITUERINGEN AV LEIREN.

Institueringsdagen var opprinnelig planlagt til den 19. oktober, men ble endelig fastsatt til søndag 26. oktober 1952. Det var en stor dag for Ordenen i det nye leirdistrikt, og institueringen foregikk i høytidelige former. Den ble foretatt av embedsmenn fra Storlosjen med Stor-Sire Olaf Hallan i spissen. Foruten ham møtte Dep SS Branæs, Storsekr. U. de Paolis, Storkass. Harald Østreng og Stormarskalk Conrad B. Olsen. Tilstede var også følgende embedsmenn fra Leir Norge : HP Fuglesang, I H. Gunnar Gaaserud, II H. Olav B. Aarstad, Kass. T. Bielenberg, Skm. E. Havem og Rolf Hallan som fører. Conrad B. Olsen representerte også Leir Norge som YP. Tilstede ved høytideligheten var også Ex SS Ingvald Haaland.

Høvedsmann i Stavanger Leirforening, Eilert Jonassen, åpnet møtet, og Storlosjens embedsmenn ble hilst med ærestegnet. Deretter overtok Stor-Sire HPs plass.

Leirens stiftere, exmestrene Ødegård, Birkedal, Hausken, Retz og patr. Rud. Jensen ble så fremstilt for Stor-Sire og avga det løftet som avkreves stifterne. Fribrevet ble opplest og overlevert stifterne, og Stor-Sire kunne deretter meddele at Leir nr. 2. Varde med sete i Stavanger nå var lovlig instituert med de rettigheter og plikter som er nevnt i fribrevet.

Deretter ble installasjonen av embedsmenn foretatt (de står nevnt foran i forbindelse med valget). HP utnevnte så følgende embedsmenn : Fører : Bernh. Jæger, 1. leirvakt : O. Todnem, 2. leirvakt : L. L. Hiorth, 3. leirvakt : Lars Haaland,, 4. leirvakt : Lars Rødne, 1. teltvakt : Jonas Steene, 2. teltvakt : Magnus Nielsen, I.V. K. Puntervold, Y.V. Magnus Hersvik, organist : E. Eielsen.

Stor-Sire holdt i tilknytning til institueringen en tale der han kom inn på de betenkeligheter som hadde gjort seg gjeldende i spørsmålet om opprettelse av flere leire. Når så betenkelighetene var overvunnet og Storlosjen hadde funnet å ville gå inn for en leir nummer 2, fant han det riktig at dens sete ble i Stavanger. Han gratulerte Leiren med det navnet den hadde valgt, og fant det ikke nødvendig å gå nærmere inn på den dype symbolikk som lå i navnet. Han ønsket Leiren lykke til i dens fremtidige arbeide.

Patr. Bernh. Jæger
HP fra 1960.

En rekke hilsener ble overbrakt den nye leiren. OM Jonas Steene hilste fra Losje Vesterlen, OM Gust. A. Ramsland fra Losje Egestubben m.d.g.s. — han meddelte at de tre Stavangerlosjene ville bekoste Leirens HP-dragt — ExOM Wilhelm Retz hilste fra Losje Erling Skjalgsson, OM Hedegård Larsen fra Losje Harald Haar-fagre, OM Sverre Nielsen fra Losje Agdesiden, HM B. Andersen fra Haugesund leirforening og til slutt hilste HP Fuglesang fra Leir Norge og overrakte en praktfull klubbe i etui. En rekke hilsnings-telegrammer ble også opplest.

Høytideligheten var dermed slutt, Storlosjens representanter trakk seg tilbake, og HP Olav Ødegård kunne heve Leiren.

Etterpå ble arrangert selskapeleg samvær med middag, der som gjester var invitert Storlosjens embedsmenn, Leir Norges representanter, Ex Stor-Sire og de av stifterne som ikke skulle fortsette som embedsmenn, nemlig Birkedal, Hausken og Retz. Også ved bordet ble det holdt en rekke taler med gode lykkønskninger til Leir Varde.

UTVIKLINGEN AV LEIREN.

Leir Vardes nyvalgte embedsmenn var fra første dag klar over det ansvar de var stillet overfor ved oppbygningen av den nye leirs virksomhet. Heri inngikk også en viss engstelse for hvordan patriarkene i distriktet ville komme til å slutte opp om den nye leir. Dette gjalt spesielt patriarkene i Haugesund, hvor der var en stor og aktiv arbeidende leirforening, som i årenes løp var blitt sterkt tilknyttet Leir Norge, ved dens mange leirslagninger i Haugesund.

Likeledes måtte man gå ut fra at såvel Storlosjen som Leir Norge ville følge nøye med hvordan arbeidet forløp i den nye leir som jo var den første utenfor Oslo.

Det viste seg imidlertid at enhver engstelse var ugrunnet. Med Haugesund Leirforening og dens dyktige høvedsmenn fikk man et utmerket samarbeide, og med de mange leirslagninger i Haugesund er leirens embedsmenn møtt med en enestående gjestfrihet fra samtlige patriarker.

Etter at Kristiansand fikk flere leirbrødre, har man også kunnet holde regelmessige leirslagninger med stadig stigende tilslutning og med den samme enestående gjestfrihet også fra Kristiansands patriarker.

Ved siden av den nære kontakt med Stavangerlosjene, har Leiren således gjennom sine hyppige besøk i Haugesund og Kristiansand knyttet den beste kontakt med medlemmene også der — Ordensbrødrene på begge steder har med glede sett fram til leirslagningene.

Leir Varde har innen sitt område skapt den samme interesse som fulgte Leir Norges leirslagninger her vest tidligere.

Leir Varde har i hele 10 års perioden kunnet holde månedlige møter, takket være imøtekommenhet fra losjene som vekselvis har gitt avkall på møtedager til fordel for Leiren.

I årenes løp har Leir Varde fått anledning til å være representert ved innstiftelse av flere nye leire, og ved innstiftelsen av nye losjer innen distriktet. Likeledes har Leiren vært representert ved de 2 nordiske H.P.-møter.

Utviklingen av Leiren i de forløpne årene har vist berettigelsen av det tiltaket som den gang ble gjort. Tidspunktet viste seg å være det rette. Man hadde krefter som både administrativt og rituelt helt ut fylte oppgavene, og Leirens arbeide har hele tiden ligget på et høyt nivå.

Leirens virksomhet i det hele har vist at de patriarker så rett som målbevisst arbeidet for opprettelsen av en leir nummer to i Norge. Gjennom mindre leirenheter som denne skapes større muligheter til utbredelse av Ordenen ved dannelse av nye losjer, samtidig som arbeidet i de bestående losjene bedre kan konsolideres. Det har i høy grad vært tilfelle innen Leir Vardes distrikt hvor det fortsatt er rike muligheter for en videre utvikling av Ordenen.

EMBEDSKOLLEGIENE I 10 ÅRS PERIODEN.

Det først valgte embedskollegium som ble installert ved Leirens stiftelse hadde funksjonstid ut 1953. Videre har følgende embedskollegier vært valgt :

1954 og 1955.

HP : Olav Ødegård.

YP : Eilert Jonassen.

I. høvedsmann : Gust. A. Ramsland.

II. høvedsmann : Rud. Jensen.

Sekretær : Martin Husebø.

Kasserer : Magnus Nielsen.

Skattmester : Jonas A. Steene.

1956 og 1957.

HP : Eilert Jonassen.

YP : Gust. A. Ramsland.

I. høvedsmann : Bernh. Jæger.

II. høvedsmann : Rud. Jensen.

Sekretær : Jacob Tvedt.

Kasserer : Sigvald Fedde.

Skattmester : Birger Idsøe.

1958 og 1959.

HP : Eilert Jonassen.
YP : Gust. A. Ramsland.
I. hovedsmann : Bernh. Jæger.
II. hovedsmann : Rud. Jensen.
Sekretær : Jacob Tvedt.
Kasserer : Sigvald Fedde.
Skattmester : Ingolf Øvregaard.

1960 og 1961.

HP : Bernh. Jæger.
YP : Rud. Jensen.
I. hovedsmann : Harald Berge.
II. hovedsmann : Alfred Aase.
Sekretær : Jacob Tvedt.
Kasserer : Arne Kristoffersen.
Skattmester : Ingolf Øvregaard.

1962 og 1963.

HP : Bernh. Jæger.
YP : Gust. A. Ramsland.
I. hovedsmann : Harald Berge.
II. hovedsmann : Leif Gudmundsen.
Sekretær : Jacob Tvedt.
Kasserer : Arne Kristoffersen.
Skattmester : Ingolf Øvregaard.